

УДК 341.018:34(495)(045)

Г. Є. Тихомирова

МЕХАНІЗМ ВЗАЄМОДІЇ ПРАВА ГРЕЦІЇ З ПРАВОМ ЄС: ПОЗИТИВНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Необхідність для України вивчення взаємодії права Греції та права ЄС особливо очевидна у контексті тих складних та нових завдань, які стоять перед суспільством та Україною, вирішенню яких повинне сприяти запозичення того позитивного досвіду, який має Республіка Греція.

Україна, як і Греція, з урахуванням географічних та історичних критеріїв, є державою європейської релігії, культури та традицій. Відповідно, інтеграція в європейський простір – цілком природна ціль. Крім того, проголосивши себе незалежною державою, Україна в якості стратегічного завдання визнала побудову правової держави, що ґрунтується на демократичних цінностях світу та Європи. В цьому сенсі ЄС слугує яскравим взірцем демократії, економічного добробуту громадян та політичної стабільності. Тому прагнення України до приєднання саме до цього Союзу цілком логічне та виправдане.

Греція виступила яскравим прикладом наслідків кризи у Європі. Стабільність функціонування як самої держави, так і ЄС, були під загрозою. Криза вказала на гостру необхідність значного укріплення національно-правових позицій держави, підвищення якості національного законодавства, здатного вистояти подібні удари економіки. Очевидно, що для України такі завдання набувають особливої актуальності.

Ключові слова: гармонізація, європейська інтеграція, право Греції, право ЄС.

Постановка проблеми. У 2003 році Греція була головою Європейського Союзу. Цей рік став роком кардинальних змін у внутрішній та міжнародній політиці держави, у взаємодії із іншими суб'єктами міжнародно-правової діяльності. Майбутнє Греції в Європі було визнано як цінність, що поєднує державу із іншими державами Союзу: «Нас об'єднує майбутнє як спільність цінностей». Основна мета у досягненні спільного майбутнього була визначена як захист права громадянина на безпеку, демократію, кращу якість життя. Це є можливим завдяки створенню інститутів, здатних гарантувати участь та рівність, які нададуть європейському громадянину можливість відчувати, що його голос почутий, його права – непорушні. Саме починаючи з 2003 року, Греція активно прагне досягти цілей ЄС, водночас беручи участь у дебатах з політики ЄС. Однією із задач удосконалення практики взаємодії норм права Греції із правом ЄС є взаємне визнання державами-членами судових рішень. Це посилює можливості ЄС боротися із міжнародною злочинністю шляхом спрощення та прискорення співробітництва правоохоронних органів Греції. Такі зрушення, безумовно, підуть на користь і державі, і громадянам. Не менш важливим питанням у цій площині є питання взаємного визнання у всіх державах ЄС судових рішень з батьківської відповідальності, які регулюють відносини між батьками та дітьми.

Питання удосконалення механізму взаємодії права Греції з правом ЄС стають постійно предметом дослідження грецьких науковців та практиків. Актуальність пов'язується, насамперед, із прагненням держави зберегти свою самоідентифікацію (історичну, культурну, політичну), яка в умовах загострення економічної кризи набуває також особливо проблемного характеру. Передача державою частини своїх повноважень наднаціональним органам супроводжується правовими нестиківками, які об'єктивно існують під час подібного процесу. Очевидно, що цей процес Україна повинна

спостерігати і його результати максимально використати в своїх цілях у майбутньому діалозі з ЄС.

Необхідність для України вивчення взаємодії права Греції та права ЄС особливо очевидна у контексті тих складних та нових завдань, які стоять перед суспільством та Україною, вирішенню яких повинне сприяти запозичення того позитивного досвіду, який має Республіка Греція.

Метою даного дослідження є розкриття важливості грецького досвіду в аспекті європейської інтеграції України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Не дивно, що як українські автори, серед яких слід відзначити М. О. Баймуратова, М. В. Буроменського, В. Г. Буткевича, А. С. Гавердовського, В. Н. Денисова, О. В. Задорожнього, В. І. Муравйова, Ю. С. Шемшученка та ін., так і іноземні автори (Е. Браун, Я. Броунлі, Г. В. Ігнатенко, І. І. Лукашук, Л. Х. Мінгазова, В. Я. Суворова, Г. Шварценбергер, М. Шоу та ін.) звертаються до досвіду Греції та інших держав з цього питання. Серед грецьких дослідників міжнародного публічного права до цієї проблеми зверталися Н. Алівізатос, А. Йокаріс, Й. Пападімітріу, Е. Рукунас, В. Скурис, А. Фатурос та ін.

Викладення основного матеріалу. Взаємодія національного права Греції з правом ЄС прагне створити основу для встановлення нової епохи співробітництва не тільки громадян та їх об'єднань в межах Греції, але і в масштабах ЄС. Саме тому в літературі зазначається, що гармонізація правових систем різних держав є задачею сучасного розвитку [1].

Основний Закон Греції визначає положення норм міжнародного права у національному праві держави. На конституційному рівні визначено засади дії окремих положень міжнародних договорів та норм [5]. А тому це «де-факто» та «де-юре» означає повне поширення норм Конституції Греції на право ЄС, норми якого прирівняні до норм міжнародного права в цілому. Подібне закріплення свідчить про наявність в подальшому важливої проблеми, яка потребує свого постійного розв'язання в рамках міжнародного та європейського права водночас. Йдеться саме про забезпечення державою своїх зобов'язань перед ЄС.

Оскільки ЄС сьогодні не має власних прав та обов'язків, то він не володіє і міжнародною правосуб'єктністю. Досягненню такої правосуб'єктності сприяє наявність спільних цілей та завдань між інститутами ЄС та Грецією. Ця невизначеність правового статусу Союзу викликає багатоманітність поглядів на його право. Але сьогодні беззаперечно те, що функціонування ж таких інститутів безпосередньо підтримується Судом Європейського Союзу, який визнає, що безпосередня дія певних норм права ЄС відносно національних юридичних та фізичних осіб Греції є важливим елементом інституту наднаціональності. При цьому визнається широка дія нормативних актів інститутів самого ЄС (директив, рекомендацій, регламентів) в цій державі з урахуванням її законодавства та принципу субсидіарності [6]. Греція сьогодні будує якісно новий механізм забезпечення та розвитку правопорядку всередині держави та в рамках ЄС. Цей порядок включає як національні, так і міжнародні елементи, але правовою основою цього механізму визнані саме принципи права ЄС у своїй системі. Греція, вступаючи до ЄС, проголосила дотримання та виконання всіх принципів права ЄС, як умови співробітництва. Причому це стосується принципів взаємодії права ЄС та права Греції, принципів міжінституційної взаємодії, принципів взаємодії органів ЄС та Греції. Таким чином, відбувається контроль над нормами національного права з боку ЄС, а також вплив Греції на право ЄС.

В правовій сфері Греції, як держави-члена ЄС, та ЄС як міждержавного об'єднання, часто, особливо в останні роки, виникає потреба в спільному вирішенні задач різного характеру, а також здійсненні узгодженого алгоритму дій. Свого часу

намір Греції стати повноправним членом ЄС викликав необхідність врахування понад трьох тисяч поправок, внесених у грецьке законодавство. Саме тому звертають увагу на себе деякі аспекти в контексті проблеми вдосконалення механізму права Греції та ЄС. Так, багато зауважень пояснюються специфікою національного грецького законодавства, зокрема, важливо було досягти узгодження у термінології та понятійному апараті [7]. Але при гармонізації законодавства не обов'язково всі його позиції уніфікувати, приводити у повне дублювання норм права ЄС [3]. Важливо повно виявити розходження та особливості регулювання в конкретних системах права та враховувати їх у процесі застосування, в контактах з нормами законодавства ЄС. Тому виникає необхідність тільки зближення грецького законодавства з законодавством ЄС, а не їх підміни. Сам механізм взаємодії права Греції з правом ЄС означає вироблення загального курсу розвитку, подолання колізій, правових розбіжностей, вироблення та впровадження загальних юридичних вимог та правил. Очевидно, що український законодавець отримає значний обсяг роботи, задачу реформування власного законодавства, внесення чисельних змін у випадку наближення України до фактичного членства в ЄС.

Членство Греції в ЄС вплинуло не тільки на функціонування, але і на систему органів влади. На багатьох рівнях державної влади були створені спеціалізовані органи із забезпечення реалізації права ЄС. Механізми контролю з боку фахівців у галузі європейського та міжнародного права за діями уряду у відносинах з ЄС могли б стати корисними для України.

З урахуванням традицій європейського права була перебудована і робота судів.

Суд ЄС має значну автономію та незалежність відносно держав-членів, його рішення не потребують ухвалення з боку уряду. Але взаємодія яскраво проявляється у порядку виконання його рішень. Суд під загрозою штрафних санкцій може примусити виконати його рішення державу-члена. Договір про ЄС зазначає, що Суд ЄС має компетенцію приймати рішення в преюдиціальному порядку з питань, що стосуються тлумачення даного Договору. Тобто, положення має на меті забезпечити взаємодію між національними судами та Судом ЄС [4].

Маючи широкі організаційні повноваження Суд ЄС ставить судові органи Греції на службу меті інтеграції Греції до ЄС. Саме тому право ЄС сьогодні беззаперечно вважається частиною національного права держави. Наша держава на шляху до інтеграції в ЄС повинна усвідомлювати всі способи реалізації рішень даного судового органу. Найбільш поширеним є застосування рішень Суду ЄС національними судами в якості судових прецедентів, які слід безпосередньо виконувати на підставі положень Договору про ЄС.

Суд ЄС виносить важливі рішення, обов'язкові для окремих держав та юридичних осіб ЄС, контролює законність дій органів ЄС, регулює спори в рамках ЄС з державами-членами, тлумачить умови практичного застосування норм права ЄС. Разом з тим значна роль в процесі взаємодії відводиться Суду ЄС, який з метою одноманітного застосування права ЄС наділений повноваженням виносити рішення, що стосуються тлумачення, як самого Римського договору, так і всіх інших актів, прийнятих після 1957 року. Крім того, Греція, як і інші держави має право звернення до даного органу з проханням розтлумачити конкретні норми права ЄС [6].

У процесі взаємодії права України з правом ЄС кожна із сторін окрім виконання чисельних процедур (переговори, моніторинг правової та політичної ситуації, адаптація «acquis», тощо) здійснює складну роботу з реформування та модернізації всіх сторін життя держави та суспільства. Для України це важливо в аспекті удосконалення демократичних інститутів та законодавства, забезпечення соціальної безпеки, економічної стабільності, заходів в галузі конкурентоспроможності, боротьби із

корупцією та ін.

Україна, як і Греція, з урахуванням географічних та історичних критеріїв, є державою європейської релігії, культури та традицій. Відповідно, інтеграція в європейський простір – цілком природна ціль. Крім того, проголосивши себе незалежною державою, Україна в якості стратегічного завдання визнала побудову правової держави, що ґрунтується на демократичних цінностях світу та Європи. В цьому сенсі ЄС слугує яскравим взірцем демократії, економічного добробуту громадян та політичної стабільності. Тому прагнення України до приєднання саме до цього Союзу цілком логічне та виправдане. Діалектичний розвиток цивілізацій свідчить про те, що все більше держав глибше розуміють необхідність участі у інтеграційних процесах. Україна не може залишатися в ізоляції, тим більше, що приєднання держави до ЄС укріпить її державність, національну безпеку, традиції, мови, культуру. З іншого боку, прагматична цінність такого приєднання може виражатися і в збільшенні іноземних інвестицій, як складової економічного розвитку держави.

Для зближення, гармонізації, уніфікації українського та європейського права можуть також використовуватися різні юридичні засоби, поширені в міжнародному праві та які активно використовувалися в Греції: закріплення правосуб'єктності окремих осіб, введення єдиних загальнообов'язкових стандартів, наприклад, в галузі прав людини, охорони довкілля; визнання певних юридичних офіційних документів; укладення договорів про співробітництво у різних галузях та сферах відносин; проведення спільних правових заходів; застосування санкцій до суб'єктів, до яких санкції зобов'язалися застосувати інші держави-члени ЄС; загальне визнання міжнародних нормативно-правових актів.

Зближення між Україною та ЄС, що намітилося останнім часом, передбачає активізацію роботи з надання правовому порядку більшої сумісності. Модернізація українського законодавства відбувалася та повинна і надалі відбуватися на домовленостях між нашою державою та ЄС, які, в першу чергу, передбачають гармонізацію національного законодавства з правом ЄС, використання новітнього досвіду ЄС в галузі регулювання правовідносин. У зв'язку з цим особливий інтерес представляє розгляд питання, який позитивний досвід може продемонструвати кожна держава, що є членом ЄС. Не виключенням є і грецький досвід. Світова економічна криза 2008 року наочно показала економічну, політичну та правову слабкість світової спільноти. Греція виступила яскравим прикладом наслідків кризи у Європі. Стабільність функціонування як самої держави, так і ЄС, були під загрозою. Криза вказала на гостру необхідність значного укріплення національно-правових позицій держави, підвищення якості національного законодавства, здатного вистояти подібні удари економіки. Очевидно, що для України такі завдання набувають особливої актуальності. Так, сучасний грецький досвід може допомогти Україні знайти рішення таких важливих проблем законодавства, як захист прав споживачів, регулювання електронних угод в мережі Інтернет, визнання таких угод недійсними, регулювання питань застави, тощо. Оскільки правове партнерство передбачає продовження інтеграції ринків України та ЄС, то це потребуватиме значного поглиблення спільного правового регулювання загальних економічних просторів. Україна повинна буде розробити одноманітні ринкові механізми регулювання.

В якості рамкового, об'єднуючого всі ці плани та наміри документа, за прикладом Греції, може стати Національна стратегія інтеграції, орієнтована в підсумку на досягнення Україною Копенгагенських критеріїв інтеграції для країн Центральної та Східної Європи, що проголошує стабільність демократичних інститутів, верховенство закону, прав людини, повагу та захист меншин, розвиток ринкової економіки, здатність нести зобов'язання членства. Такий документ, сприйнятий владою та популяризований

серед населення всієї держави, стане не тільки сигналом для керівництва ЄС про наявність національного консенсусу відносно європейського вибору українців, але і стане основою для формування інтеграційних проектів.

Інтенсифікація цього процесу в своєму ідеалі повинна супроводжуватися сильним та стабільним урядом, що у всіх напрямках буде підтримувати європейську інтеграцію.

Висновки. Безумовно, створення єдиного правового простору з ЄС, в якому громадяни України отримають однаковий правовий статус із громадянами держав-членів ЄС – це довгострокова та плідна робота. Проте пошук таких методів уніфікації вже розпочався. Ними, на наш погляд, сьогодні можуть стати детальне дослідження європейського законодавства, аналіз прецедентів та судової практики, підготовка та адаптація свого національного законодавства до європейського, принаймні часткова імплементація окремих положень та правових моделей ЄС.

Список використаної літератури

1. Бачило И. Л. Проблемы гармонизации в законодательстве / И. Л. Бачило // Журнал российского права. – 2000. – № 8. – С. 90–95.
2. Баймуратов М. О. Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу: політико-правовий аналіз / М. О. Баймуратов, С. В. Максименко // Право України. – 2001. – № 10. – С. 101–104.
3. Витвицкая О. Право Европейского Союза / О. Витвицкая, Г. Горинг. – СПб. : Питер, 2005. – 256 с.
4. Шемшученко Ю. С. Теоретичні проблеми гармонізації законодавства України з європейським правом / Ю. С. Шемшученко // Правова інформатика. – 2007. – № 3. – С. 2–5.
5. Fatouros A. International Law in the New Greek Constitution / A. Fatouros // American Journal of International Law. – 1976. – Vol. 70. – P. 494–518.
6. Γιόρκρης Α. Πρακτική των δικαιοδοτικών οργάνων στην εφαρμογή του διεθνούς δικαίου (Ελληνική πρακτική και συγκριτικό πλαίσιο) / Α. Γιόρκρης. – Εκδόσεις Αντ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα-Κομοτήνη, 1986. – 381 Σελ.
7. Σκανδάμης Ν. Ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο και Ελληνικό δίκαιο προσαρμογής. Αυτονομία της κοινοτικής έννομης τάξης λειτουργία, λειτουργία της κοινοτικής έννομης τάξης (Α). – Αθήνα : Κομοτηνή: Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1992. – 182 Σελ.

Стаття надійшла до редакції 07.09.2014 р.

G. Y. Tykhomyrova

INTERACTION MECHANISM OF GREEK LAW AND EU LAW: POSITIVE EXPERIENCE FOR UKRAINE

The necessity of examining interaction of Greek law and EU law for Ukraine is extremely evident within the framework of those complicated and new tasks faced by Ukrainian society. The adoption of the positive experience of the Greek Republic should contribute to these problems' solving.

Ukraine as well as Greece with due regard to geographical and historical criteria is a state having the European religion, culture and traditions. Correspondingly integration into European Area is an entirely natural object. Moreover having proclaimed itself an independent state Ukraine acknowledged the formation of rule of law based on global and European democratic values to be its strategic goal. In this respect the EU is an outstanding pattern of democracy, economic prosperity of people and political stability. Therefore Ukrainian striving for accession to this Union in particular is entirely logical and justified.

The dialectical development of the civilization proves that an increasing number of states get a deeper understanding of the necessity of partaking in integration processes. Ukraine shouldn't remain isolated all the more so the state's accession to the EU will strengthen its statehood, national security, traditions, language and culture. At the same time

the pragmatic value of this accession may result in increase of foreign investments as the state economic development constituent.

Greece set a perfect example for crisis ramifications in Europe. Functioning stability of the state itself as well as the EU was at risk. The crisis pointed out an acute need for a substantial strengthening of national and law state positions, improvement of the quality of national legislation which will be able to withstand similar economic strokes. It's evident that such objectives become questions of the present interest for Ukraine.

Keywords: *harmonization, european integration, Greek law, EU law.*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА КРИМІНАЛІСТИКИ

УДК 343.37

А. М. Назаренко

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ КВАЛІФІКУЮЧОЇ ОЗНАКИ КРАДІЖКИ «З ПРОНИКНЕННЯМ У ЖИТЛО, ІНШЕ ПРИМІЩЕННЯ ЧИ СХОВИЩЕ»

У статті з використанням порівняльного методу вивчено зарубіжний досвід законодавчого закріплення кваліфікуючої ознаки крадіжки «з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище». Проведений аналіз кримінальних кодексів держав континентальної Європи дав підстави для того, щоб запропонувати зміни до відповідної норми Кримінального кодексу України.

Ключові слова: *крадіжка з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище, кримінальний кодекс, кваліфікуюча ознака.*

Постановка проблеми. Одним із головних завдань кримінального законодавства, визначених ст. 1 Кримінального кодексу України (далі – КК), є правове забезпечення охорони власності, яка є економічною основою життя суспільства та людини, а також показником добробуту населення. Це положення має свої витоки як із вітчизняного, так із міжнародного права.

У ст.ст. 13 та 41 Конституції України проголошено, що кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Аналогічне положення проголошується і в ст.1 Протоколу №1 до Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини.

Значну частку в структурі злочинів проти власності становлять крадіжки, поєднані з проникненням в помешкання громадян. Подібні злочини, що характеризуються значною поширеністю, містять особливу актуальність для населення, оскільки приносять власникам постійну клопотаність і гостре занепокоєння за своє майно. В умовах економічної нестабільності та соціальної незахищеності потерпілим вкрай складно відновити втрачену в результаті таких злочинних посягань власність.

Відтак, актуальною залишається проблема реалізації конституційно закріплених обов'язків держави щодо забезпечення захисту прав усіх суб'єктів права власності і